

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

УДК 331.107.266

Веретенникова О.В., канд. екон. наук, доц. (ДонНУЕТ, Донецьк),

Бондаренко А.В. (ДонНАБА, Макіївка)

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

У статті обґрунтовано фінансово-економічні умови взаємодії суб'єктів соціального інвестування, визначено перешкоди на шляху формування ефективної політики взаємодії цих суб'єктів.

Ключові слова: інвестування, соціальне інвестування, соціальний ефект, бізнес-структура, суспільство, держава, корпоративна соціальна відповідальність, взаємодія, фінансово-економічні умови взаємодії суб'єктів соціального інвестування.

Забезпечення сталого економічного розвитку країн світу і України зокрема потребує вирішення питань як фінансового, так і соціального характеру, що вимагає пошуку нових, притаманних складним умовам ресурсної обмеженості, форм взаємодії суб'єктів соціально-економічних відносин.

Однією з таких форм може стати соціальне інвестування, що передбачає участь трьох сторін-партнерів: держави, бізнес-структур і некомерційних організацій. Ефективність їх співпраці визначається фінансово-економічною ситуацією в країні, що обумовлює можливості реалізації цільових настанов суб'єктів економічних відносин і ефективність їх співпраці.

Проблеми соціального інвестування знаходять своє відображення в наукових роботах і вітчизняних, і зарубіжних вчених, таких як: К. Бахтараєва, О. Галочкина, З. Галушка, І. Комарницький, М. Пустовалов, А. Танекенов, М. Салікіна, С. Хоняєв. Основну їх увагу зосереджено на з'ясуванні сутнісних ознак такої форми взаємодії, можливостях реалізації функцій кожним з учасників партнерських відносин, прояві наслідків реалізації процесу соціального інвестування в суспільстві. У той же час недостатньо висвітленими залишаються питання формування фінансово-економічних умов взаємодії держави, бізнес-структур і некомерційних організацій як визначального фактора успішності їх співпраці.

Метою статті є визначення сучасних фінансово-економічних умов взаємодії суб'єктів соціального інвестування.

В основі розвитку кожної держави лежить реалізація комплексу заходів, що виконуються на умовах співпраці та взаємного урахування інтересів суспільства і бізнесу. Незважаючи на те, що такі інтереси досить часто є суперечливи-

ми, умови забезпечення успішної їх реалізації ідентичні. Їх характер визначається:

- політичною і економічною ситуацією в країні;
- сукупністю фінансово-економічних, соціальних і технічних рішень, що приймаються в межах відповідних стратегій державного розвитку;
- впливом загальносвітових тенденцій соціально-економічного розвитку;
- особливостями законодавчо-нормативного регулювання;
- достатністю фінансових ресурсів для реалізації цільових настанов суб'єктів соціального інвестування.

Комплекс фінансово-економічних умов є визначальним щодо ефективності співпраці суб'єктів економіки, оскільки має вплив на забезпечення ресурсної бази реалізації функціонального прояву намірів цих суб'єктів, характер їх взаємодії, визначає зацікавленість сторін-партнерів у реалізації спільної стратегії, сприйняття отриманих результатів у суспільстві.

Однак для кожного з учасників партнерських відносин – держави, бізнес-структури або некомерційної організації – є певні перешкоди для формування ефективної політики щодо взаємодії в процесі реалізації соціального інвестування.

Для держави перешкодами на шляху ефективної реалізації соціального інвестування залишаються такі:

- відсутність цілеспрямованої державної політики в сфері соціального інвестування;
- недосконала законодавча база щодо благодійності, меценатства та спонсорства;
- значний рівень «руйнування» соціальної інфраструктури;
- недостатня розробленість інструментів взаємодії держави, бізнесу і суспільства;
- нерівноправність відносин між державними органами влади, бізнесом і суспільством;
- низький рівень довіри бізнесу до владних структур через невиконання державою своїх зобов'язань у партнерських відносинах тощо.

Зрозуміло, що держава в процесі соціального інвестування виконує регулюючу роль. Процес розробки ефективної політики взаємодії з учасниками інвестування має бути забезпечений шляхом розробки дієвих способів регулювання діяльності підприємств щодо їх соціальної відповідальності; стимулювання підприємств до реалізації соціальних інвестицій шляхом упровадження певних податкових або митних пільг; державної підтримки підприємств, що реалізують соціальні інвестиції; визначення соціальних пріоритетів і способів фінансування проектів соціальної сфери; створення передумов для розробки стратегічних напрямів соціального інвестування підприємств; розробки дієвих інструментів взаємодії держави, бізнесу і місцевих громад.

Проблемою сучасних підприємств у процесі ефективного соціального інвестування залишається значний вплив минулого, коли функціонування в адміністративно-командній економіці не потребувало формування позитивного іміджу та доброї репутації підприємства. Значна кількість підприємств дотепер не-

достатньо розуміє роль і ступінь важливості впливу цього фактора на формування в кінцевому результаті прибутку, що, у свою чергу, пояснює незначний рівень витрат для забезпечення соціально-економічного розвитку місцевих громад, обмежений рівень ділової культури, недостатню зацікавленість соціальними програмами та відсутність ефективної системи управління соціальним інвестуванням. Однак бізнесу необхідно розуміти, що в сучасних умовах соціальні інвестиції можуть бути ефективним способом задоволення інтересів бізнесу, держави і суспільства, формуючи позитивний ефект від реалізації інвестування як для приватного сектору, так і для суб'єктів соціальної сфери. Крім того, у розвинених країнах, де забезпечується ефективний і прозорий механізм взаємодії бізнесу, держави і суспільства, простежується стійка залежність ринкової вартості компанії від її соціальної відповідальності. Основними спонукальними факторами для бізнесу можуть бути відповідальність самих підприємців перед місцевою громадою, конкуренція на ринку або тиск держави тощо.

Доцільним у діяльності приватних підприємств буде формування ефективної системи управління соціальним інвестуванням і розробка методики оцінки ефекту від упровадження соціальних інвестицій для територіальної громади, представниками якої будуть місцеві органи влади, підприємств-інвесторів і держави.

Що стосується некомерційних організацій, то вони є «заручниками» процесу формування відносин між державою і бізнесом.

Зрозуміло, що без розробки ефективної політики взаємодії органів влади і підприємств, коли перші стануть певною силою, яка спонукає бізнес до соціальної відповідальності, стимулює його до ефективних дій у процесі вирішення соціальних проблем, а останні будуть зацікавлені в реалізації соціальних інвестицій, некомерційні організації не зможуть повною мірою реалізувати свої цілі щодо соціального інвестування.

У процесі реалізації соціальних інвестицій виникають взаємні зобов'язання сторін інвестиційної угоди, виконання яких створює нові можливості здійснення вкладень в об'єкти соціальної сфери з метою отримання певного соціального ефекту, який ще й позитивним чином має впливати на кінцевий результат інвестора. Проте недоречно говорити про стійкий зв'язок соціальної відповідальності українських підприємств і їх фінансовий результат, адже навіть немає комплексного підходу до оцінки цього соціального ефекту.

Ситуація в країні склалась таким чином, що для ефективного впровадження соціального інвестування необхідні, в першу чергу, стабілізація економіки та створення нормальних умов для стабільного розвитку бізнесу, а потім вже розробка методичного забезпечення цієї взаємодії.

Для отримання необхідного ефекту кожної зі сторін-партнерів треба виконувати ряд важливих фінансово-економічних умов взаємодії суб'єктів соціального інвестування, таких як:

- стабілізація політичної і економічної ситуації в країні, що виявляється в зниженні рівня інфляції, стабілізації національної валюти, економічному зростанні, зменшенні певного дефіциту бюджету та дефіциту платіжного балансу тощо;

- створення умов для збільшення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, особливо в соціальній сфері, за допомогою надання податкових і митних пільг для інвесторів, розробки сприятливої законодавчої бази щодо благодійності, меценатства та спонсорства тощо);
- поступове зменшення дефіциту бюджетних коштів для фінансування соціальних проектів;
- розробка соціальних проектів, які можуть зацікавити приватний бізнес;
- створення державою базових умов для розвитку соціального інвестування, що передбачають гарантування прав власності та безпеки ведення бізнесу;
- створення умов для появи бажання бізнесу брати участь у вирішенні соціально значущих питань;
- забезпечення прозорості використання коштів, направлених на благодійність;
- стимулювання впровадження підприємствами соціальних проектів шляхом включення соціальних критеріїв до контрактів про державні закупівлі;
- соціальне маркування, яке надається продукції, виробленій на підприємствах, що дисципліновано сплачують податки, дотримуються прозорості у виплаті заробітної плати, норм і положень трудового законодавства, забезпечують необхідний рівень соціального захисту працівників;
- отримання державного замовлення, надання державних кредитів та інвестицій соціально відповідальним компаніям;
- формування місцевими органами державної влади позитивного іміджу соціально відповідальної компанії, що є своєрідною рекламою та сприяє збільшенню обсягів продажу її продукції для розширення мережі споживачів і поставальників соціально відповідальних компаній;
- зменшення на певний термін податкового навантаження на підприємства за рахунок зниження чи звільнення від оподаткування тієї частки прибутку, яка спрямовується на реалізацію заходів із соціального інвестування.

З іншого боку, навіть за наявності значної кількості перешкод на шляху формування ефективної політики взаємодії держави, бізнесу і некомерційних організацій можна говорити, що в Україні формуються умови для розвитку дієвих механізмів державно-приватного партнерства щодо вирішення соціально-економічних проблем територіальної громади.

З метою приведення соціальних зобов'язань уряду у відповідність з економічними можливостями держави необхідно провести повну інвентаризацію наявного соціального законодавства, зокрема здійснити вартісну оцінку нормативних актів, що регулюють соціальну сферу. Для кожного закону соціальної сфери має бути визначено джерело фінансування, зокрема кошти бюджетів різних рівнів, соціального страхування, а також альтернативні джерела [4].

Отже, реалізація соціального інвестування сприятиме розвитку суспільства в соціальній, економічній та екологічній сферах, забезпечить розвиток територіальних громад і громадянського суспільства, зменшить рівень соціальної напруженості, підвищить рівень життя та добробуту населення України. Ефективне соціальне інвестування не тільки сприятиме соціально-економічному розвитку територіальної громади, а й збільшить її інвестиційну привабливість.

Список літератури

1. Аленичева Л.В. Механизмы взаимодействия органов власти и бизнеса в рамках корпоративной (социальной) ответственности. Опыт социального партнерства [Электронный ресурс] / Л.В. Аленичева // Агентство социальной информации. – Режим доступа: <<http://www.csrjournal.com/lib/analyticarticle/846-mekhanizmy-vzaimodejstvija-organov-vlasti-i.html>>.
2. Беляева И.Ю. Корпоративная социальная ответственность: управленческий аспект: монография / И.Ю. Беляева, М.А. Эскиндаров. – М.: КноРус, 2008.
3. Захарчин Г.М. Інвестування розвитку організаційної культури / Г.М. Захарчин // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 109-115.
4. Модернізація України – наш стратегічний вибір: щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011. – 416 с.

УДК 338.436.33 (477)

Мусаєв Е.К. (РВНЗ «КІПУ», Сімферополь)

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК

У статті розглянуто сучасні тенденції інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу АР Крим, проведено аналіз усіх галузей комплексу та виявлено напрямки подальшого реформування.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, інвестиційно-інноваційний розвиток, рівень рентабельності виробництва, інвестиції в основний капітал, індекс інвестицій.

Підвищення економічної ефективності діяльності АПК у регіональній господарській системі, забезпечення її конкурентоспроможності зумовлюють необхідність постійного аналізу АПК та пошуку шляхів активізації інвестиційно-інноваційної діяльності в системі економічних відносин і підвищення її результативності.

Актуальною в цьому зв'язку є об'єктивні аналіз динаміки діяльності комплексу й оцінювання сучасних тенденцій інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу регіону.

Вивченню особливостей аналізу тенденцій показників інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу в умовах глобалізації присвячено дослідження П.Т. Саблука [3], Ю.М. Хвесика [4], Г.Є. Мазнева [1], Н.А. Мазура [2] та ін.

Метою статті є проведення аналізу та виявлення сучасних тенденцій інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу АР Крим.

Обсяги виробництва продукції сільського господарства АР Крим у 2010 р. (у порівняних цінах 2005 р.) дорівнює 4239,1 млн грн, що на 189,8 млн грн більше, ніж у 2009 р., і у 1,5 разу більше, ніж у 2000 р., у тому числі 2064,8 млн грн продукції рослинництва та 2174,3 млн грн продукції тваринництва [5, с. 29].